

Research Article

AN EVALUATION ON THE RESTORATION WORKS OF EREĞLİ HOCA SALİM HOUSE

Seyit Ahmet BİÇER^{1,*}

¹ Mostar Mimarlık Restorasyon, Konya, Türkiye

*Correspondence: sahmetbicer@gmail.com

Received: 15 November 2024; Accepted: 18 December 2024; Published: 31 December 2024

Citation: Biçer, S.A. (2024), Ereğli Hoca Salim Evi'nin rölöve çalışmaları üzerine bir değerlendirme. *ArtGRID*, 6(2), 207-224

Abstract

Ereğli is a district of Konya province that has witnessed many processes of history. During this process, human need for shelter changed and developed with characteristics such as geography, climate, socio-economic, belief and lifestyle, giving birth to traditional Turkish house architecture. Although the Turkish house has different application in different regions, it has developed in a common plan scheme. Parts where different applications such as facades and decoration are tried reflect the identity of that society. Ereğli district of Konya also tries to preserve its importance in terms of Traditional Turkish civil architecture. The house that continue to exist in the district are similar to Konya house in terms of architecture, plan and decoration. The Hoca Salim House, which is the subject of the study, is a cultural heritage that should be preserved and transferred to future generations, both in terms of plan and decoration practices. Some interventions are required to transfer the registered structure to future generations. In this context, photographs of the exterior, interior and architectural details of the house were taken. Subsequently, the house was documented using the terrestrial laser scanning method to make survey measurements of the building. During the study process, the importance of the registered building was emphasized, survey drawings of the facade views and floor plans were made, and information about its architecture was given.

Keywords: Ereğli, civil architecture, traditional Turkish house, hoca Salim house, surveying.

*Araştırma Makalesi***EREĞLİ HOCA SALİM EVİ'NİN RÖLÖVE ÇALIŞMALARI ÜZERİNE
BİR DEĞERLENDİRME****Özet**

Ereğli, Konya iline bağlı tarihin birçok sürecine tanıklık etmiş bir ilçedir. Bu süreç içerisinde insanın barınma ihtiyacı coğrafi, iklim, sosyo-ekonomik, inanç, yaşam biçimi gibi özelliklerle değişerek ve gelişerek geleneksel Türk evi mimarisini doğurmuştur. Türk evi farklı bölgelerde farklı uygulamaların denenmesine rağmen ortak bir plan şemasında gelişim göstermiştir. Cephe ve süsleme gibi farklı uygulamaların denendiği kısımlar o toplumun kimliğini yansıtmaktadır. Konya'nın Ereğli ilçesi de Geleneksel Türk sivil mimarisi açısından önemini korumaya çalışmaktadır. İlçede varlığını sürdüren evler, Konya evleriyle mimari, plan, süsleme bakımından benzerlik taşımaktadır. Çalışma konusu olan Hoca Salim Evi de gerek plan bakımından gerek süsleme uygulamaları bakımından korunarak gelecek nesillere aktarılması gereken kültürel bir mirasımızdır. Tescilli yapının gelecek kuşaklara aktarılması için birtakım müdahaleler gerekmektedir. Bu kapsamda konutun cephe, iç mekan ve mimari detaylarının fotoğrafları çekilmiştir. Devamında yapının rölöve ölçümlerinin yapılması için yersel lazer tarama yöntemi kullanılarak konut belgelenmiştir. Çalışma sürecinde tescilli yapının önemi vurgulanarak, cephe ve kat planlarının rölöve çizimleri yapılmış, mimarisi hakkında bilgiler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Ereğli, sivil mimari, geleneksel Türk evi, hoca Salim evi, rölöve.

1. GİRİŞ

Ereğli, Konya ovasının güneydoğu yakınında il merkezine 154 km. mesafede kurulmuş M.Ö. 9000'li yıllara kadar uzanan Anadolu'nun eski bir yerleşme yeridir. Hititler tarafından kurulan Tuwana Krallığı'na başkentlik eden şehir farklı isimlerle anılmıştır. Tarihi süreç içerisinde farklı isimlerle anılan şehir Hititler döneminde Hupışma, Yunanlılar zamanında Haraclis (Hercules) ile isimlendirilmiştir (Set vd., 1983). Türkçe ses yapısına uygun olarak İrakle, Ereğle, Erkili, Ereğli vb. isimlerle de anılmıştır (Ereğli, 2004).

M.Ö. 546-533 yılları arasında Perslerin idaresi altında kalan Ereğli, M.Ö. 334-323 yılları arasında Büyük İskender'in idaresine geçmiştir (Senan, 1961). Onun ölümünden sonra Seleikos Devletine bağlanmış ve bu devletin önemli şehirlerinden biri haline gelmiştir (Tuncel, 1995). Zaman içerisinde Romalıların hâkimiyetine giren Ereğli, Roma İmparatorluğunun M.S. 395'te ikiye ayrılması sonucunda Doğu Roma boyunduruğunda kalmıştır. Tarihsel süreç içerisinde Bizans devletinden sonra Selçuklu himayesine giren kent devamında Karamanoğulları Beyliği altında varlıklarını sürdürmüşlerdir (Tuncel, 1995). Yıldırım Beyazid 1398'de Karamanoğlu Alaeddin Ali Bey'i yenmiş ve Ereğli'yi ele geçirmiştir. Bu durumda Ereğli 1402 Ankara savaşına değin Osmanlıların elinde kalmıştır. Fakat I. Bayezid'in Timur'a yenilmesi üzerine siyaset sahasına yeniden çıkan Karamanoğulları, Timur sayesinde Karaman iline ve dolayısıyla Ereğli'ye hâkim oldular (Senan, 1961). Karaman Beyliğine son verilmesinden sonra Ereğli Osmanlı toprağı haline gelmiştir.

Ereğli, XVI. Yüzyılın başlarında bir köy yerleşkesiyken zaman içerisinde fiziksel, demografik, sanayi ve üretim anlamında gelişmiş ve bugünkü halini almıştır (Yörük, 2009). Coğrafi olarak

Konya ovasının devamı niteliğindedir. Kuzeyinde sönmüş bir volkan olan Hasan Dağı, kuzey batısında Karacadağ güneyinde ise Toros dağlarıyla çevrilidir (Senan, 1961). Yaz aylarında çoğunlukla kurak ve sıcak, kış aylarında ise oldukça soğuk geçen iklimi İç Anadolu'nun tipik karasal iklimini andırır (Rakamlarla Ereğli, 2004).

Temelleri Selçuklu döneminde atılıp Karamanoğlu ve Osmanlı dönemlerinde de gelişerek devam eden mahalle anlayışı; ortada mescidin yer aldığı, ticaretin geliştiği ve bunun çevresinde sivil mimarinin şekillendiği bir sistemdir (Baykara, 1985). Bu sisteme uygun olacak şekilde Ereğli'de de şehir planlaması daha çok Ulu Cami ve Rüstem Paşa Kervansarayını etrafında geliştiği görülmektedir.

Ev, insanların günlük hayatının geçtiği açık ve kapalı mekânlardan oluşan alanlardır. Genellikle bir avlu içerisinde yer alan evler insan ihtiyaçlarına göre biçimlendirilmiştir. Türk ev geleneğinde daracık sokaklar üzerindeki avluların içerisinde inşa edilen bu mekanlar bazen tek bir katta çözümlenmiş bazen de iki veya daha çok katlı yapılarak üst katlara taşınmıştır. Özellikle kiler, ahır, samanlık, mutfak veya dükkan gibi mekanlar alt katlarda yer almıştır. Oturma, yatma, dinlenme ile sohbet etmek için odalar ve sofalar üst katlara yerleştirilmiştir (Kunduracı, 2016).

Ereğli'nin konut ve yerleşme kültürü de bu faktörlere bağlı olarak gelişim göstermiştir. Ereğli'deki geleneksel konutlar Konya evleriyle benzerlik taşımaktadır. Ereğli'deki geleneksel konutlar Konya evleriyle kerpiç duvarlı, cumbalı, düz toprak damlı ve avlu içerisinde yer alan bir veya iki katlı olması gibi özelliklerden dolayı benzerlik göstermektedir. Ereğli geleneksel konutlarından biri olan Hoca Salim evi çalışma konumuz kapsamında mimari özellikleriyle birlikte rölöve projesi bakımından incelenecektir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Belgeleme ve tespit çalışmaları, tarihi eser kapsamındaki herhangi bir mimari yapının korunması ve gelecek nesillere aktarılması için gerekli adımlardan bir tanesidir. Belgeleme ve tespit çalışmalarının yürütülecek olduğu yapıda mevcut durumunun, hassas ölçümlerle tespit edilip, rölövenin oluşturulmasıyla sağlanmıştır. Rölöve alımı, alan çalışması ve bu alan çalışması neticesinde ulaşılan verilerin değerlendirilmesiyle oluşturulmaktadır. Tescilli taşınmazın doğru bir şekilde belgelenebilmesi ve algılanabilmesi için ölçüm çalışmaları esnasında kodlamalarla desteklenmiştir. Kodlamalar katlar içerisinde sofadan başlayarak saat yönünde numaralandırılarak yapılmıştır. Ayrıca kodlamalar, zemin kat için "Z", birinci kat için ise "1K", şeklinde isimlendirilmiş olup her bir mekâna farklı numaralar verilmiştir.

Yapının belgeleme sürecinde ölçümler, 3D yersel lazer tarayıcı ile yapılmıştır. Lazer tarayıcıdan elde edilen veriler, milimetre düzeyinde doğruluk sağladığı için mimari cephe taramalarında yakın mesafe tarama cihazları sıklıkla tercih edilmektedir. Cihazdan elde edilen üç boyutlu noktalar (x,y,z koordinatlarına sahip), ölçme alanına ait veriyi temsil etmektedir. Nokta gruplarından oluşan veri "nokta bulutu" veya "nokta kümesi" gibi tanımlarla isimlendirilmektedir (Kersten vd., 2009). Elde edilen koordinat bilgisiyle birlikte RGB renk değerlerini de kayıt altına almaktadır. Lazer tarama sistemleri nokta yoğunluğu, görüş açısı, gürlüğü miktar, dalga boyu ve doku bilgisi gibi farklı bilgiler üretebilmektedir (Varlık vd., 2016). Operatör tarafından alınan ölçümler tamamlandıktan sonra ölçüm cihazındaki oluşan veriler bilgisayara aktarılır. Aktarılan veriler bilgisayarda RiScanPro programı ile birleştirilerek yapının tek bir nokta bulutu oluşturulur. Bilgisayar ortamına aktarılan üç boyutlu

nokta bulutunu, bilgisayarda çizgisel değerlere dönüştürülüp iki boyuta indirgenerek yapıya ait plan, kesit ve görünüşler çıkarılmıştır. Mevcut durumu gösteren fotoğraflardan, rölöve çizimlerinde bilgisayar ortamında perspektif hataları ve deformasyonları giderilerek ölçeğe uygun olacak şekilde faydalanılmıştır.

2.1. Hoca Salim Evi'nin Genel Özellikleri

Hoca Salim Evi; Konya ili, Ereğli İlçesi, Hacı Mütahir Mahallesinde Üçgöz Caddesi ile Nakışçı Sokağın kesiştiği noktada 3004 ada 4 parselde yer almaktadır. Şekil 1a'da konutun Vaziyet planında gösterilmiştir. Konut, Konya Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu tarafından 15.03.2010 tarih ve 3603 sayılı karar ile tescillenmiştir. Şekil 1b'de havadan görünümü verilen yapının kesin inşa tarihini gösteren bir bulguya rastlanılmamasıyla birlikte incelemeler neticesinde 19.yy'ın sonu 20.yy'ın ilk çeyreğinde inşa edildiği düşünülmektedir.

Şekil 1. Vaziyet plan çizimi (a) ve konutun havadan görünümü (b)

2.1. Malzeme ve Yapım Tekniği

Ev, yığma duvar tekniği ile inşa edilmiştir. Taş temeller üzerine kerpiç malzeme ile yığma olarak inşa edilmiş olan yapının ana malzemesi kerpiç olmak üzere moloz taş, tuğla ve ahşaptır. Zemin katın pencere ve dolapların alt seviyesine kadar olan kısım moloz taş ile inşa edilirken devamında çatı saçağına kadar kerpiç malzeme ile yığma duvar tekniği uygulanmıştır. Ara bölme duvarlar ise hımış duvar tekniği (birbirine çapraz, düşey veya yatay bağlanan ahşap elemanların arasına tuğla veya kerpiç malzeme doldurularak inşa edilen duvar tekniği) ile inşa edilmiştir.

Konutta zengin ahşap kullanımı vardır. Ahşap malzeme kullanımı hem işlevsel hem de estetik bir şekilde kullanılmıştır. Zeminler, tavanlar, kapılar, pencereler, dolaplar, çatı ve beden duvarlarındaki strüktürel kısımlar da yoğun ahşap kullanımına gidilmiştir. Metal malzeme kullanımı ise pencere ve kapı şebekelerinde karşımıza çıkarken ayrıyeten bağlayıcı olarak da kullanılmıştır.

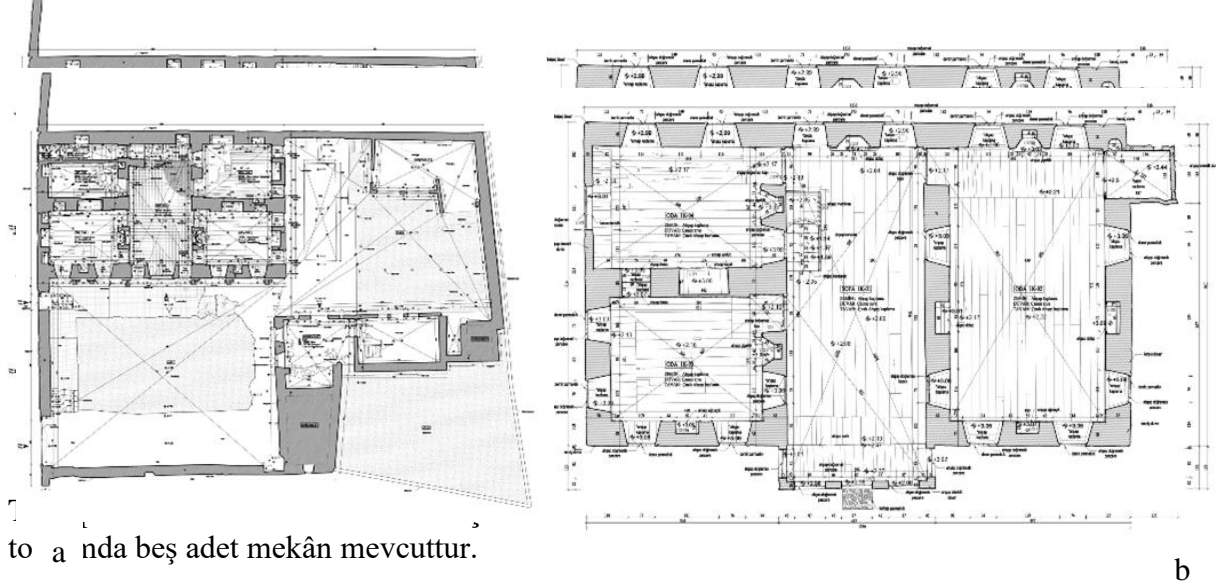
2.2. Plan Özellikleri

Tescilli yapı, Şekil 2 'de gösterildiği gibi orta sofalı (karnıyarık) plan şemasında iki katlı, avlulu, kırma çatılı bir düzene sahiptir. Eve giriş güneybatı cephede, ortasına yerleştirilen çift kanatlı içe doğru genişleyen şevli forma sahip dıştan 1.31 m. genişliğindeki bir kapı ile

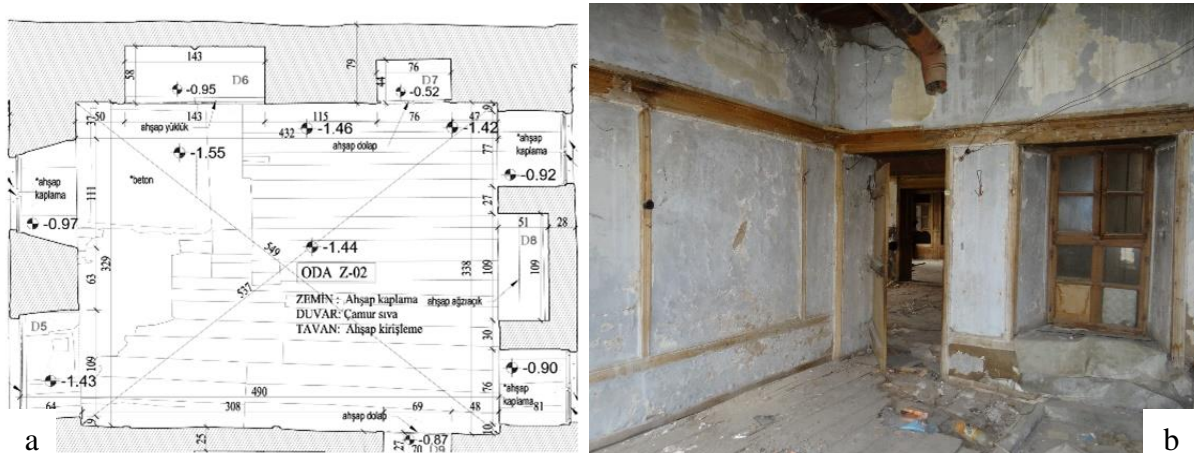
sağlanmaktadır. Kuzeydoğu güneybatı doğrultusunda dikdörtgen planlı Z-01 nolu iç sofa 7.48 x 3.90 m. ölçülerine sahiptir. Sofa, giriş kapısının iki yanında ve üstünde yer alan pencereler

ile aydınlatılmaktadır. Sağ ve soldaki pencerelerin genişliği 0.80 m. yüksekliği ise 1.60 m'dir.

Şekil 2. Zemin kat planı (a) ve birinci kat planı (b)

Sofanın kuzeydoğu köşesinde bulunan Z-02 nolu odaya sofanın güneydoğu duvarındaki tek kanatlı 0.97 m. genişliğe sahip ahşap kapıdan girilir. Şekil 3'de gösterilen plan doğrultusunda dikdörtgen planlı olan oda 4.32 x 3.33 m. ölçülere sahiptir. Oda, güneydoğu cephede 0.77 m. genişliğinde çift kanatlı iki pencere ve Fotoğraf 2'de gösterilen kuzeybatıdan sofaya açılan şevli dıştan 0.74 m. içten 1.11 m. genişliğindeki bir ahşap pencere ile toplamda üç pencere ile aydınlanmaktadır. Odanın kuzeydoğu tarafında 1.43 m. genişliğinde 0.56 m. derinliğinde ahşap yüklüğü, 0.76 m. genişliğinde kapaklı dolap nişi, güneydoğu tarafta 1.09 m. genişliğinde 0.51 m. derinliğinde ağıztaçık ve güneybatı köşesinde 0.71 x 0.27 m. kapaklı ahşap dolap mevcuttur. Pencere ve dolapların üst kotu üzerinde ahşap sergenin bütün odayı dolandığı görülmektedir.

Şekil 3. Z-02 nolu odanın çizimi (a) ve görünümü (b)

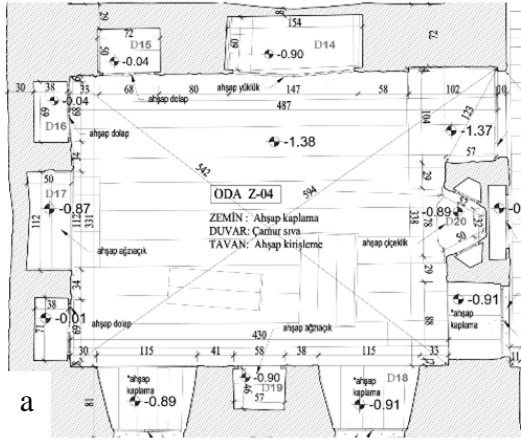
Z-03 nolu sofanın güneydoğusunda yer alan oda, Şekil 4’de gösterildiği gibi dikdörtgen planlı 4.86 x 3.45 m. ölçülerindedir. Odaya 0.99 m. genişliğinde fotoğraf 3’de verildiği gibi tek kanatlı ahşap kapıdan geçilmektedir. Oda güneydoğuda iki pencere, güneybatıda dıştan 0.92 m. içten 1.19 m. ölçülere sahip şevli formadaki iki pencere ve odadan sofaya açılan bir pencere olmak üzere toplamda beş pencere ile aydınlatılmaktadır. Odanın kuzeydoğu tarafında 1.33 m. genişliğinde 0.58 m. derinliğinde ahşap yüklük ve 0.75 m. genişliğinde kapaklı dolap bulunmaktadır. Dolap ile yüklük arasında duvar yüzeyinde ahşap pervazlarla çerçevelenmiş dikdörtgen formlu panolar mevcuttur. Bu panoların üzerine ahşap malzeme ile kaş kemer formu verilerek hareketlilik katılmıştır. Güneydoğu tarafta iki pencere arasında 0.96 m. genişliğinde 0.52 m. derinliğinde ağzıaçık, güneybatı tarafında ise yine iki pencere arasında 0.52 x 0.51 m. ölçülerinde ağzıaçık yerleştirilmiştir. Giriş kapısı ve sofaya açılan pencere arasında ise oda yönünde genişleyen niş şeklinde çiçeklik bulunmaktadır.

Şekil 4. Z-03 nolu odanın çizimi (a) ve görünümü (b)

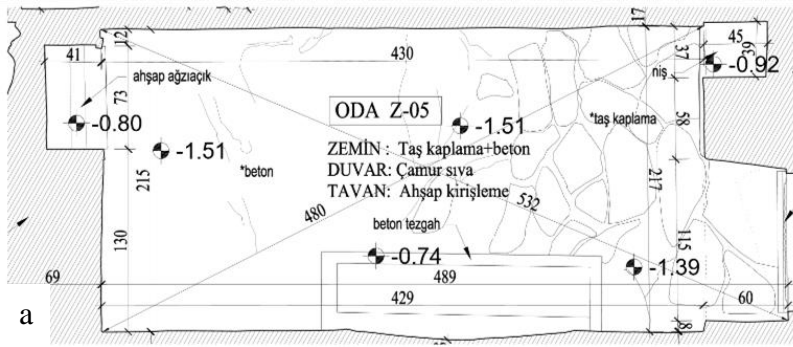
Sofanın güneybatı köşesinde yer alan Z-04 nolu oda Şekil 5a’da verildiği gibi dikdörtgen planlı, 4.87 x 3.31 m. ölçülerindedir. Odaya 0.98 m. genişliğindeki tek kanatlı ahşap kapıdan ulaşılmaktadır. Güneybatı cepheye açılan genişliği 0.80 m. yüksekliği 1.60 m. ölçülerinde şevli iki pencere ve sofaya açılan 0.80 m. genişliğindeki çift kanatlı bir pencere ile oda aydınlatılmaktadır. Odanın kuzeybatı tarafında 1.12 m. genişliğinde 0.50 m. derinliğinde ağzıaçık dolap nişi yanlarda ise 0.69 m. genişliğinde kapaklı iki ahşap dolap yer almaktadır. Güneybatı tarafında iki pencere arasında genişliği 0.58 m. derinliği 0.46 m. ölçülerinde ağzıaçık mevcuttur. Giriş kapısı ve sofaya açılan pencere arasında Şekil 5b’de görüldüğü üzere oda yönünde genişleyen niş şeklinde çiçeklik bulunmaktadır. Pencere ve dolapların üzerinde ortasında rozet işlemeli yatay şemse motifleri birbirini takip ederek odayı çevrelemiştir. Ayrıca pencere kenarlarının alt ile üst kısımları kaş kemer formu olacak şekilde sonlanmaktadır ve yanlarda “S” “C” kıvrımlarıyla hareketlilik sağlanmıştır.

Sofanın kuzeyinde üst kata çıkışı sağlayan merdivenin batısında yer alan tek kanatlı Şekil 6a’da görünümü verilen, 0.98 m. genişliğinde ahşap kapıdan Z-05 nolu dikdörtgen planlı 4.30 x 2.15 m. ölçülerindeki odaya geçilmektedir. Şekil 6b’de gösterilen Z-05 nolu odaya sonradan uzunluğu boyunca wc ve hol mekânı oluşturulmuştur. Kuzeybatı cephesinde 0.71 m. genişliğinde ağzı açık üzerinde yer alan pencere ile oda aydınlanır. Oda mutfak veya depo olarak kullanılmıştır.

Şekil 5. Z-04 nolu odanın çizimi (a) ve görünümü (b)

Şekil 6. Z-05 nolu odanın çizimi (a) ve görünümü (b)

Zemin kat sofasının kuzeybatı köşesinde “L” formulu beden duvarına bitişik olarak tek kollu ahşap merdiven yerleştirilmiştir. 14 basamaklı merdiven 0.23 m. rıht yüksekliğine sahiptir. Merdiven korkulukları üzerinde ahşap küpeşte yer alır. Şekil 7’de gösterilmektedir.

Şekil 7. Merdivenden görüşler

Zemin kat ile aynı plan şemasına sahip olan birinci kat, iç sofa ve sofanın etrafında sıralanan odalar Şekil 8’de farklı açılardan karelerle gösterilmiştir. Kuzeydoğu güneybatı yönünde dikdörtgen plan şemasına sahip olan sofa 9.46 x 3.91 m. ölçülerine sahiptir. Zemin katın sofa yüksekliği 3.26 m. birinci katın sofası ise 4.74 m. ölçüsüyle daha yüksektir. Güneydoğusunda bir oda kuzeybatısında iki oda bulunmaktadır. Ahşap merdiven ile doğrudan çıkılan sofanın giriş cephesine bakan güneybatı kısmına, üç yönden pencereli sofa çıkması yapılmıştır. Güneybatı cepheden üç adet yanlardan birer adet olmak üzere beş adet ahşap penceresi olan sofa çıkması cephe duvarından 1.25 m. dışa taşırılarak yapılmıştır. Pencereler giyotin olarak tasarlanmıştır. Ön cepheye bakan pencereler 0.87 m. genişliğinde yanlardakiler ise 0.81 m. genişliğe sahiptir. Ahşap doğramalı olan pencereler dilimli kemer formunda yapılmıştır. Çıkmanın içerisinde ahşap malzemeden yapılmış 1.03 m. genişliğinde sedir yerleştirilmiştir. Sofanın güneydoğu tarafında üç adet pencere açıklığı yer almaktadır. 1K-02 nolu büyük odadan sofaya açılan bu pencereler dışında bir de aynı odanın giriş kapısı yer almaktadır. Kuzeybatı tarafında iki oda girişi ve bu odalardan sofaya açılan iki pencere mevcuttur. Kuzeydoğu tarafında ise orta kısmında ahşap bir çiçeklik, çiçekliğin üzerinde ve yanlarında birer adet toplamda üç adet penceresi vardır. Bu pencereler dıştan içe doğru genişleyen şevli formda çift kanatlı olup genişliği 0.77 m. içten 1.58 m. yüksekliğe sahiptir. Sofanın tavanı çitalı ahşap kaplamalı olup orta kısmında eliptik forma sahip ahşap tavan göbeği yerleştirilmiştir.

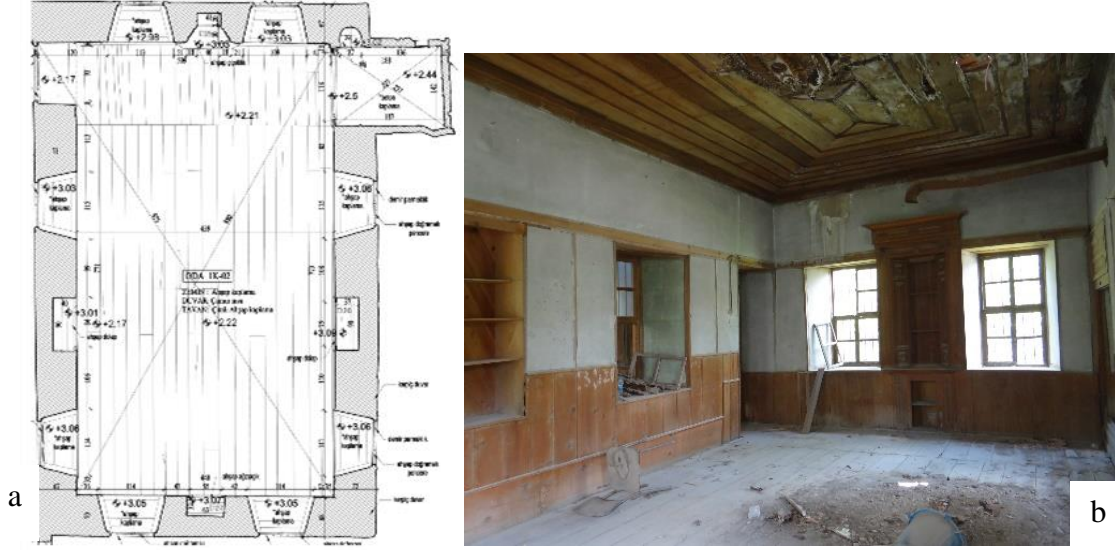

Şekil 8. 1K-01 nolu sofanın görünümü.

Birinci kat sofanın güneydoğu kısmında bulunan 1K-02 nolu oda dikdörtgen plan şemasında olup sofaya paralel uzanmaktadır. Şekil 9a’da gösterildiği gibi oda, 7.71 x 5.09 m. ölçüleriyle başoda niteliğindedir. Odaya sofanın kuzeybatı köşesinde bulunan 0.93 m. genişliğindeki tek kanatlı ahşap kapıdan girilir. Tablalı olarak yapılan kapı altta ve üstte iki eşit kare panoya ortada ise dikey dikdörtgen panoya ayrılmıştır. Oda her yönden ikişer olmak üzere toplamda sekiz adet şevli pencere ile aydınlanmaktadır. Pencereler çift kanatlı ahşap doğramalı olarak yapılmıştır. Pencereler, genişliği 0.75 m. yüksekliği 1.60 m. ölçülere sahiptir. Odanın güneydoğu duvarında 1.30 m. dışa taşırılmış 1.35 x 1.88 m. ölçülerindeki çıkma banyo olarak kullanılmakta olup küçük bir pencere ile aydınlatılmaktadır. Üç yönde de yer alan ahşap dolaplar ortalama 0.80 m. genişliğine ve 0.35 m. derinliğe sahiptir. Odanın kuzeydoğu tarafında yer alan iki pencerenin arasına çiçeklik yerleştirilmiştir. Çiçeklik, üç raflı ağız açık şekilde olup yan kısımların altlarında ve üstlerinde içerisi rozetli kare panolarla detaylandırılmış olduğu fotoğraf 8’de gösterilmiştir. Dış bordür ve taç bölümü ise her iki ucunda motiflerin uzandığı kabartmalar ile hareketlendirilmiştir. Çiçekliğin alt bölümü kapaklı dolap olarak yapılmıştır.

Dolap yanının üst kısımlarında rumi motifi alt kısımlarında ise kabartmalı silmelerin uygulandığı görülmektedir.

Şekil 9. 1K-02 nolu odanın çizimi (a) ve görünümü (b)

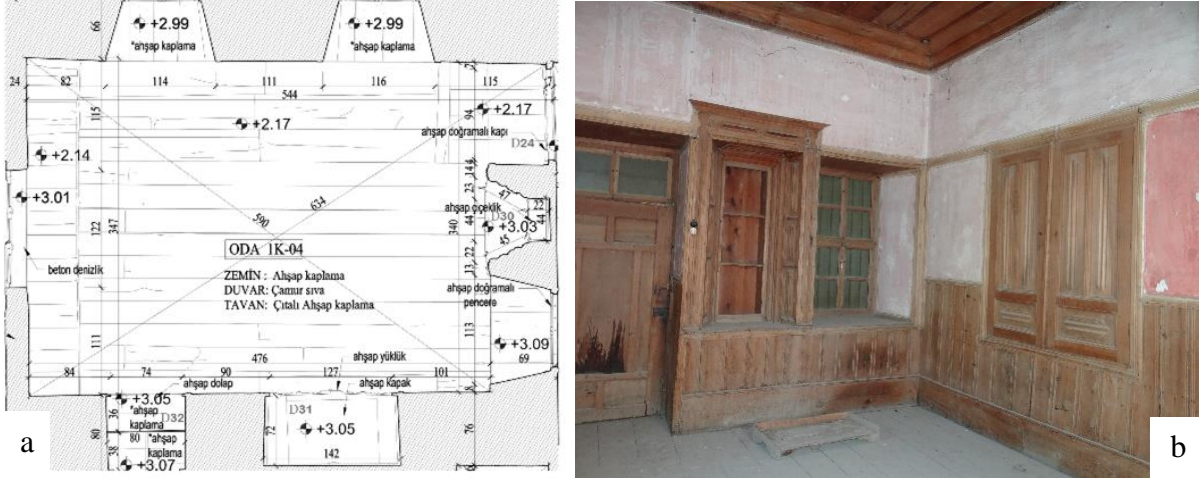
Birinci katın güneybatı köşesinde yer alan Şekil 10a'da gösterilen, 1K-03 nolu oda 4.30 x 3.51 m. ölçülerinde kareye yakın dikdörtgen planlıdır. Odaya giriş 0.93 m. genişliğindeki tek kanatlı ahşap kapıdan sağlanır. Oda; sofa, kuzeybatı ve güneybatı cephelerinden açılan şevli formundaki genişliği 0.76 m. yüksekliği 1.60 m. ölçülerindeki beş adet pencere ile aydınlanır. Giriş kapısı ve sofaya açılan pencerenin arasında oda yönünde genişleyen çiçeklik Şekil 10b'de gösterilmiştir. İki taraftan da silmelerle hareketlendirilmiş olan çiçeklik üstte taç kısmı ile sonlandırılmıştır. Odanın güneybatı tarafında ve kuzey köşesinde birer adet ahşap ağzıaçık ve dolap bulunmaktadır.

Şekil 10. 1K-03 nolu odanın çizimi (a) ve görünümü (b)

Birinci katın kuzeybatı köşesinde yer alan Şekil 11a'de gösterilen 1K-04 nolu oda 4.76 x 3.47 m. ölçülerinde kareye yakın dikdörtgen plan formuyla 1K-03 nolu odayla benzerlik

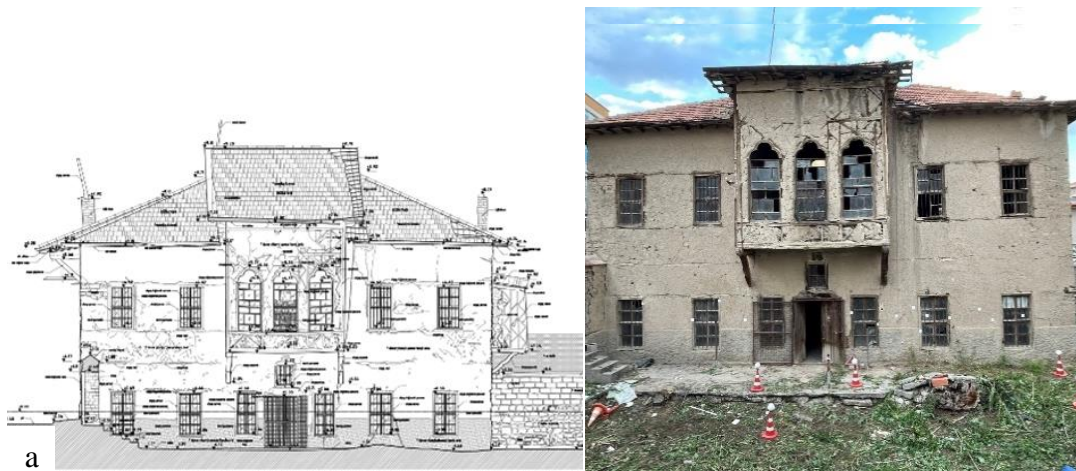
göstermektedir. Odaya 0.94 m. genişliğindeki tek kanatlı ahşap kapı ile girilmektedir. Oda; sofa, kuzeybatı ve kuzeydoğu cephelerden açılan dört adet pencere ile aydınlanmaktadır. Sofa ve kuzeydoğu kısmından açılan pencereler genişliği 0.76 m. yüksekliği 1.60 m. ölçülerindedir. Giriş kapısı ve sofaya açılan pencere arasında oda yönünde genişleyen niş şeklinde çiçeklik vardır. İki taraftan silmeler ile sınırlandırılan Şekil 11b’de verilen çiçeklik üstte taç kısmı ile sonlandırılmıştır. Odanın güneybatı tarafında birer adet ahşap yüklük ve dolap bulunmaktadır.

Şekil 11. 1K-04 nolu odanın çizimi (a) ve görünümü (b)

2.3. Cepheler

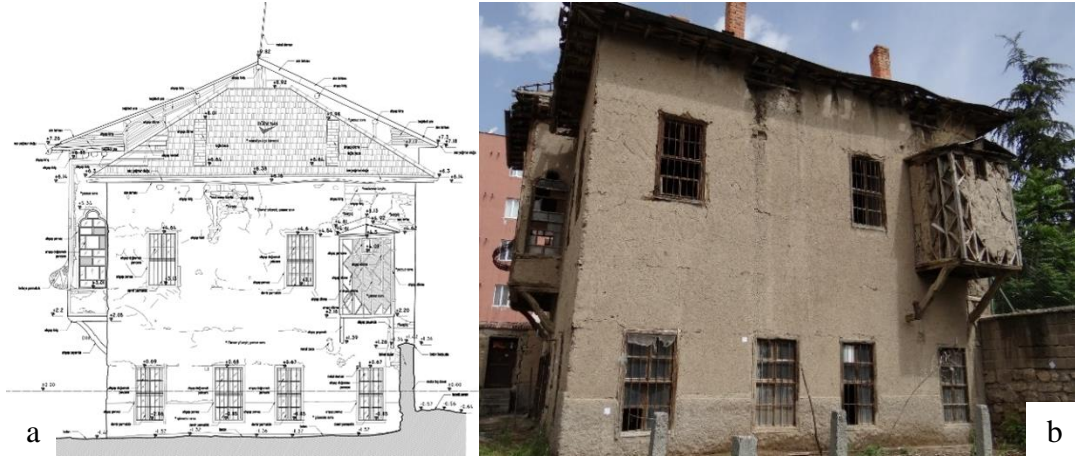
Şekil 12a’de görüldüğü üzere İki katlı olan yapının ana girişi güneybatı cepheden sağlanmaktadır. Ortalama olarak 14.62 x 11.10 m. ölçülere sahip olan cephe doğrudan avluya bakmaktadır. Zemin kat cephesinin orta kısmında çift kanatlı ana giriş kapısı, kapının her iki yanında sofaya açılan aydınlatma pencereleri ve kapının üzerinde cumba ile giriş kapısı arasında tepe penceresi yer almaktadır. Zemin katta Z-03 ve Z-04 nolu odalara ait ikişer ahşap pencere bulunmaktadır. Cephenin birinci kat seviyesinde alttan ahşap payandalar ile taşınan cumbada dilimli kemer formunda yan yana üç adet ahşap doğramalı pencere yer almaktadır. Sofa çıkmasının her iki yanında 1K-02 ve 1K-03 nolu odalardan açılan ikişer ahşap pencere mevcuttur. Şekil 12b’de evin güneybatı cephesinin genel görünümü gösterilmiştir.

Şekil 12. Güneybatı cephenin çizimi (a) ve görünümü (b)

Tescilli taşınmazın sağ yan cephesi olan güneydoğu cephe ortalama 9.10 m. genişliğinde 11.19 m. yüksekliğindedir. Şekil 13a’da görüldüğü gibi cephede bulunan dört adet pencere zemin kotundan 0.50 m. yüksekliktedir ve bu pencereler 1K-02 ve 1K-03 nolu odalara açılmaktadır. Birinci kat seviyesinde 1K-02 nolu odadan girilen ve banyo olarak kullanılan, cepheden 1.30 m. dışa taşırılan bir konsol bulunmaktadır. Cephede banyo konsolunun solunda iki adet oda penceresi mevcuttur. Bu pencereler 0.74 x 1.60 m ölçülerine sahiptir. Cephedeki tüm pencerelerde geçmeli demir parmaklıklar bulunmaktadır. Şekil 13b’ de cephe çizimi yapılarak bu detaylara yer verilmiştir.

Şekil 13. Güneydoğu cephenin çizimi (a) ve görünümü (b)

Yapının arka cephesi olan kuzeydoğu cephe, 15.30 m. genişliğinde 10.75 m. yüksekliğindedir. Cephenin zemin kat seviyesi tamamen sağır bırakılmış olup birinci kat seviyesinde ise sofa ve odalara açılan pencerelerin yer aldığı Şekil 14a’da gösterilmiştir. Cephenin orta aksında birinci kat pencerelerin yukarısında konumlanan Şekil 14b’de de görüldüğü üzere bir adet sofaya açılan pencere de bulunmaktadır. Bu pencereler 0.80 x1.60 m. ölçülerine sahiptir.

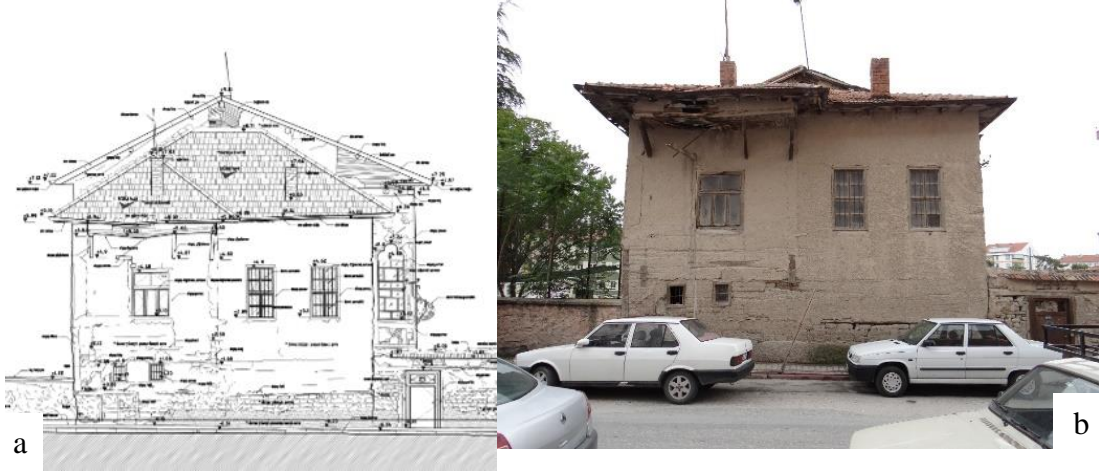

Şekil 14. Kuzeydoğu cephenin çizimi (a) ve görünümü (b)

Tescilli taşınmazın sol yan cephesi olan Şekil 15a’da gösterilen kuzeybatı cephe ortalama 9.14 m. genişliğe 10.31 m. yüksekliğe sahiptir. Cephenin zemin kotundan 1.35 m. yükseklikte olan iki adet havalandırma penceresi mevcuttur. Bu pencereler Z-05 nolu oda ve wc bölümüne açılmaktadır. Pencereler ahşap doğramalı olup 0.55 x 0.45 m. ölçülerindedir. Şekil 15b’den anlaşılacağı gibi birinci kat seviyesinde ise üç adet pencere mevcuttur. Sağ kısımdaki iki

pencere 1K-03 nolu odaya açılmaktadır ve 0.80 x 1.60 m. ölçülere sahiptir. Soldaki 1.08 x 1.32 m. ölçülere sahip pencere muhdestir. Özellikle pencere üzerinde ahşap payandalarla destekli çatılı ahşap tavanın devam etmesi, pencere altında konsol binilerinin izleri olması, sıva birleşim zlerinin ve renginin farklı olması da muhdes olduğu yönündeki düşünceleri güçlendirmektedir.

Şekil 15. Kuzeybatı cephenin çizimi (a) ve görünümü (b)

2.3.1. Saçaklar

Ahşap mertek uzatmalı saçak yapıdan 0.55 m. dışarı taşırılmıştır. Birinci kat seviyesinde saçak yapıyı dört yönde çevrelemektedir. Şekil 16'da görüldüğü üzere sofa üstüne denk gelen beşik çatılı kısmın saçığın seviyesi mevcut saçaktan 0.90 m. yüksektedir. Saçakların ahşap kaplamaları büyük oranda tahrip olmuştur.

Şekil 15. Ahşap saçığın genel görünümü

2.3.2. Çıkmalar

Yapının giriş cephesinin birinci kat seviyesinde üst kat sofasından ön cepheye doğru dışa taşırılan sofa çıkması Şekil 16'da gösterilmiştir. Özgün olarak hımış tekniği ile inşa edilmiş olan çıkma üç yönlü sofa çıkması olarak karşımıza çıkmaktadır. Üç yönden dilimli kemer formlu pencereler ile çevrili olan çıkma hem mimari özellikleri ile hem de üst örtü sistemi ile

cephede dikkat çeken bir unsurdur. Pencere formları dışında bir hareketliliğe sahip olmayan çıkma özgün olarak günümüze ulaşmıştır.

Şekil 16. Güneybatı cephede çıkmanın görünümü

Kuzeybatı cephedeki izlere bakıldığında bu cephede de giriş cephesindeki çıkma ile benzer özelliklere sahip olduğu düşünülen bir oda çıkması olması kuvvetle muhtemeldir. Ancak bu çıkma günümüze ulaşamamıştır. Güneydoğu cephede ise günümüzde banyo olarak kullanılan mekân cepheden dışa taşırılmış olduğu Şekil 17’de görülmektedir.

Şekil 17. Kuzeybatı ve güneydoğu cephenin görünümü

2.3.3. Kapılar

Güneybatı cephenin zemin kat ortasında yer alan ana giriş kapısı dikdörtgen formludur. Çift kanatlı olan ahşap giriş kapısı arkadan kuşaklı düz tahtalı çakma tekniğinde yapılmıştır. Oda kapıları ise birbirinden farklılık gösterse de kare veya dikdörtgen tablaların birleştirilmesi ile yapılmıştır. Kapı kanatları üç bölümlü olup dikdörtgen ve kare panolara bölünmüştür. Avlunun güneybatı duvarında iki giriş kapısı bulunmaktadır. Bunlardan birisi tek kanatlı metal muhdes kapı diğeri ise da çift kanatlı olup çakma tekniğinde yapılmıştır. Oda giriş kapıları da tamamen ahşap doğramalı olup her biri tablalı olarak yapılmıştır. Şekil 18’de giriş kapısı ve farklı odaların kapıları gösterilmiştir.

Şekil 18. Evin giriş kapısı ve oda kapılarından örnekler

2.3.4. Pencereleler

Tescilli taşınmazın genel olarak pencereleri şevli forma sahiptir. Tüm pencereler ahşap doğramalı olarak yapılmıştır. Genellikle kanatlı pencere uygulaması olsa da birinci kat sofasındaki cumba pencereleri giyotin pencere olarak tasarlanmıştır. Ayrıca bu pencereler dilimli kemer şeklinde iken diğer tüm pencereler dikdörtgen formlu olarak yapılmıştır. Cumba haricinde cephelerdeki tüm pencereler geçme demir parmaklıklıdır. Şekil 19'da konutun güneybatı cephesinden ve evin farklı odalarına ait pencere örnekleri gösterilmiştir.

Şekil 19. Konutun pencerelerinden örnekler

2.3.5. Avlu ve Müştemilat Bölümü

Tescilli taşınmaz, Şekil 20’de hava fotoğrafında gösterildiği gibi avlunun kuzey köşesine konumlandırılmıştır. Arsanın Güneydoğu köşesinde “L” biçiminde dizilen müştemilat birimleri yer almaktadır. Son dönem eki olan müştemilatlar günümüzde atıl durumda olup işlevlerini kaybetmiş durumdadır. Kuzeydoğu köşede yer alan mekân 6.16 x 3.31 m. ölçülere sahiptir. Betonarme olarak yapılan bu mekân günümüzde harap bir durumdadır. Mekânlardan bir diğeri 10.64 x 2.78 m. ölçülere sahiptir. Diğer mekân ise girilemediğinden net olarak ölçülememiştir.

Şekil 20. Genel hava fotoğrafı.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Ereğli birçok medeniyete ev sahipliği yapması, tarihi olaylara tanıklık etmesi ve coğrafi bakımdan geçit bölgesinde olmasıyla kültürel açıdan zengin bir ilçedir. Bu süreç içerisinde insanın ihtiyaçlarını gidermesi ve korunması gerekliliğinden doğan barınma gereksinimi ortaya çıkmıştır. Barınma ihtiyacı, zamanla konfor ve estetik gibi kaygılarında eklenmesiyle gelişerek devamlılığını sürdürmüştür. Bu gelişmeler neticesinde Geleneksel Türk Evleri olarak adlandırabileceğimiz ortak bir plan şeması ortaya çıkmıştır. Türk evi ortak plan şemasının olmasına rağmen farklı bölgelerde farklı uygulamaların da tercih edildiğini Sedat Hakkı Eldem çalışmalarında dile getirmiştir. Ereğli evleri Geleneksel Türk Evleri arasında önemini korumaktadır. Evlerin zemin katları ahır, depo, tahıl ambarı gibi genel ihtiyaçlara karşılık vermekte olup asıl yaşama alanları üst katlarda gelişim göstermiştir. Yaşama birimleri de gelişen ihtiyaçlara yanıt verebilmek için wc, banyo, mutfak gibi muhdes eklemelerle zaman içerisinde değişim göstermiştir (Akman, 2019). Ereğli Evleri ile Konya Evleri, konum ve aynı iklim koşulları gibi özelliklerden dolayı benzerlikler taşımaktadır. Geleneksel Konya Evlerinin planı; tek veya iki katlı hayatlı ve tek katlı mabeynli tiplerden meydana gelmektedir (Aygör, 2015). Konya Evleri’nde kerpiç malzeme tercih edilirken Ereğli Evleri’nde de kerpiç malzeme kullanılmıştır. Konya evleri ile ilgili olarak 18. yüzyıl şeriyye sicil defterlerinde konut tipolojisi için yapılan çalışmada, evlerin çoğunlukla tek katlı olmakla birlikte iki katlı evlerle de karşılaşıldığı ve üç katlı tek ev örneği bulunmaktadır (Halaç, 2012). Ereğli Evleri de iki veya üç katlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Konya geleneksel ev mimarisinin önemli öğeleri olarak, yüklük, gusülhane, çiçeklik, ağzıaçık, gömme dolaplar karşımıza çıkmaktadır. Bu mimari

öğeler Ereğli evlerinde de kullanılmıştır. Konya Evleri'nde görüldüğü gibi Ereğli Evleri'nde de süsleme genel anlamda iç kısımlarda tercih edilmiş olup cephe süslemelerinden kaçınılmıştır. Hem Ereğli hem de Konya merkezinde bulunan konutların iç kısımlarında, kapı, pencere, dolap, yüklük, çiçeklik vb. elemanlarda ahşap malzeme tercih edilmiştir.

Ereğli Evleri genel olarak plan bakımından iç ve orta sofalı olacak şekilde yapılmıştır. İncelemiş olduğumuz Hoca Salim Evi iç sofalı plan düzeninde yapılmış olup; malzeme, süsleme ve plan açısından Ereğli Mustafa Doğan Evi ve Aladdin Sayın Evi gibi konutlarla benzer özellikleri bulunmaktadır. Konya merkezde bulunan evlerden örnek olarak Sinanlar evi, Cimcimler Konağı (Ulusoy, 2015), Karapınardan ise bulunan İbrahim Alkan Evi (Kunduracı, 2005) gösterilebilir. Karaman evleri de Geleneksel Türk Evleri bakımından önem taşımakta olup Ereğli evleriyle benzerlikler taşımaktadır. Karaman Koçak Dede 64 Nolu ev ise Ereğli Hocam Salim Evi ile plan, süsleme ve malzeme tercihi gibi benzer özellikler taşıması ile dikkat çekmektedir (Karpuz, 1992).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde hala Geleneksel Türk Evi başlığı altında değerlendirebileceğimiz kültürel miras niteliğindeki evler mevcuttur. Bu evlerden biri olan Hoca Salim Evi'nin korunması, gelecek nesillere aktarılması ve milli miras olarak devamlılığının sağlanması gerekmektedir. Tescilli olan yapı gerek özgün plan ve mimari bütünlüğünü büyük oranda korumasıyla gerek konut içinde bulunan ahşap dolap, çiçeklik, ağzıaçık gibi nitelikli süsleme öğeleriyle önem taşımaktadır. Zaman içerisinde bakım yapılmaması ve kullanılmaması gibi sebeplerden dolayı bazı bozulmalar ile tahribatlar meydana gelmiştir.

Tescilli olan yapı, hem özgün plan ve mimari bütünlüğünü hem de konut içinde ahşap çiçeklik, dolap, ağzıaçık gibi elemanlar özgünlüğünü büyük oranda koruyarak günümüze kadar gelmiştir. Fakat konutun içinde herhangi bir yaşamın olmayışından kaynaklı, zaman içerisinde gerekli bakım, onarım gibi uygulamaların yapılmaması sonucunda oluşan deformeler ve tahribatlar tespit edilmiştir. Ana malzeme olarak kerpiç malzemenin tercih edilmesinden kaynaklı zamanla cephelerde kopmalar ve sıva dökülmeleri gibi sorunlar meydana gelmiştir. Marsilya kiremit ile kaplı kırma çatıda yer alan bacalarda, saçaklarda ve kiremitlerde deformelere rastlanılmıştır. Yapıda yoğun olarak kullanılan bir diğer malzeme ise ahşaptır. Pencere, kapı, yer döşemeleri, dolap (yüklük, ağzıaçık vb) ve saçaklar gibi yardımcı elemanlarda kullanılmıştır. Bu kısımlarda da meydana gelen bozulmalar tespit edilmiştir. Plan bütünlüğü açısından değerlendirdiğimiz zaman ise zemin katı özgün bir şekilde mevcudiyetini muhafaza ettiği görülmektedir. İç sofalı bir plana sahip olan zemin kat ortada uzanan sofa ve sofanın her iki yanında sıralanan mekânlardan oluşmaktadır. İhtiyaç doğrultusunda Z-05 nolu oda küçültülerek wc ve hol mekânı oluşturulmuştur. Birinci katta ise 1K-02 nolu odaya cephe dışına taşırılarak banyo bölümü eklenmiştir.

Kültürel açıdan ve işlevsel olarak devamlılığın sağlanabilmesi için tescilli binanın restorasyon geçirmesi gerekmektedir. Bu bağlamda restorasyon projesinin hazırlanması için bir altlık oluşturacak rölöve çizimlerinin yapılması gerekmektedir. Rölöve projesinin hazırlanması için öncelikli olarak belgeleme ve tespit çalışmaları yapılması gereken adımlardan bir tanesidir. Yapının mevcut durumu yersel lazer tarayıcı ile ölçülmüştür. Ölçüm aletinin kullanılmadığı yerlerde dijital metre, şerit metre, lazer terazisi, detay tarağı gibi klasik ölçüm aletleri kullanılmıştır. Lazer tarama cihazının, bilgisayar ortamına aktarılan üç boyutlu nokta bulutu bilgisayar ortamında çizgisel değerlere dönüştürülüp iki boyuta indirgenerek yapıya ait plan ve

görünüşler çıkarılmıştır. Konutun rölöve alımında geleneksel yöntemlerin dışında lazer tarama teknolojisi tercih edilerek, çalışmaya zaman ve doğruluk gibi açılardan olumlu yönde katkısı olmuştur.

FİNANSAL DESTEK BEYANI

Çalışma için herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Bu çalışma herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

ETİK KURUL ONAYI

Bu çalışma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

KAYNAKLAR

- Anonim, (2004). *Ereğli*. Ereğli Belediyesi Kültür Yayıncılığı. Ereğli. 1.
- Akman, E. (2019). Konya Ereğli İlçesindeki Geleneksel Sivil Mimari Örneklerinin Plan Özellikleri Yönünden İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi, Konya Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Aygör, E. (2015). 19. Yüzyıl Sonu ve 20. Yüzyıl Başlarında Konya Evlerinin Mimari Gelişimi ve Değişimi. Konya. (Yayınlanmamış Doktora Tezi Selçuk Üniversitesi SBE).
- Baykara, T., (1985). *Türkiye Selçukluları Devrinde Konya*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Halaç, H. H., (2012). 45 Numaralı Konya Şeriyeye Secil Defterindeki Menzil Satışları Işığında Yol Ağları ve Kat Sayısına Göre Konut Tipolojisi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 7. 3.
- Karpuz, H., (1992). *Karaman'da Eski Türk Evleri*. Ankara.
- Kersten, T., Büyüksalih, G., & Jacobsen, K., (2009). Documentation of Istanbul Historic Peninsula by Kinematic Terrestrial Lase Scanning. *The Photogrammetric Record Conference*. ABD. Massachusetts. 112-138.
- Kunduracı, O., (2016). Eski Konya Evlerinde Çıkma Uygulamaları. V. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi Sanat Etkinlikleri. 63-70.
- Rakamlarla Ereğli, (2004). Ereğli Belediyesi Kültür Yayınları.
- Senan, F., (1961). *Tarihte ve Coğrafya 'da Konya Ereğli'si*. İstanbul.
- Set, C., Özbek, O., & Arısoy, M., (1983). Ereğli. *Tuana Şenliği Kutlama Komitesi Yayıncılığı*. Sayı 1, 21.
- Tuncel, M., (1995). *Konya Ereğlisi*. İstanbul: İslam Ansiklopedisi. 291.
- Ulusoy, M., Ulusoy, H. E., (2015). Kültürel Değişim Bağlamında Konut; Konya Örneği. C:3, s.30-38.
- Varlık, A., Uray, F., & Metin, A., (2016). Sokak Sağlamaştırma Projelerinde Lazer Tarayıcı ile Mimari Rölöve Alımı: Afyonkarahisar Kentsel Sit Alanı Örneği. *Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi*. 8(2). 141-150.
- Yörük, D., (2009). *XVI. Yüzyılda Ereğli Kazası*. Ereğli Belediyesi.

Copyright: © 2024 by the author. Licensee ArtGRID, Türkiye. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).